

Fremtidens diegivende so er løsgående

Mindre sektioner og rolig omgang med søer og pattegrise er med til at sikre ro i farestaldene. Det er vigtigt for både pattegriseoverlevelse og personalets arbejdsforhold. Sådan lyder erfaringer fra besætningsejere, som allerede har etableret farestier til løse søer.

Af Vivi Aarestrup Moustsen, chefforsker, og Dorthe Poulsgård Frandsen, chefkonsulent hos Seges Innovation

I dag er cirka fem procent af landets 250.000 farestier indrettet til løse søer. Der ligger dermed et stort omstillingsarbejde, når de traditionelle kassestier skal erstattes af farestier til løse søer.

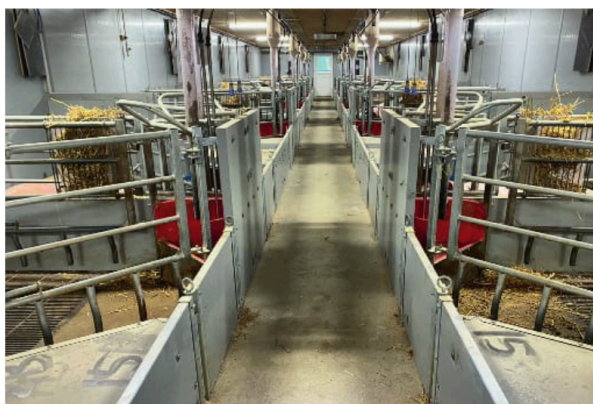
Regeringen og seks partier i Folketinget indgik i februar 2024 rammeaftalen 'Sammen om Dyrene'. Det forventes, at aftalen medfører lovkrav om, at farestier fremover indrettes til løse søer. Der kan derudover komme lovkrav, som inkluderer areal, søernes muligheder for at vende sig, gulvprofil samt muligheden for at tildele redebygningsmateriale i tilstrækkelige mængder. Det forventes, at den kommende lov åbner for mulighed for brug af boks i de første tre-fire døgn efter faring.

Krav til farestien

Den vigtigste faktor ved indretning af farestier til løse søer er, at den løse so skal have mere plads. Anbefalingen er, at farestier skal være mindst 6,5 kvadratmeter. Skal farestien fungere godt for både so, pattegrise og personale, er det afgørende, hvordan arealet indrettes og kvadratmeterne fordeles. Der skal for eksempel være plads til, at soen kan hvile og give die, hvilket kræver, at minimum en stiside skal være mindst en solængde (cirka 200 centimeter) plus cirka 50

Mindst én stiside i farestien skal svare til en solængde (200 centimeter) + 50 centimeter.

Faresektion, hvor pattegrisehulen og halmhækken kan tilgås fra inspektionsgangen.

centimeter. Pattegrisene skal have nem adgang til yveret, uanset om soen er i boks eller løs, og uanset hvilken side soen ligger på under diegivingen.

En god hygiejne i stien er også vigtig. Flere forsøg har vist, at det i kvadratiske stier er nødvendigt med fulddrænet gulv, da sti-dimensionerne gør det vanskeligt for søerne at opdele stierne i gøde- og hvileområder. Er stierne rektangulære, kan de ofte indrettes med et delvist fast gulv, og på den måde kan gylleoverfladen reduceres. Anbefalede dimensioner for rektangulære stier er mindst 220 centimeter i bredden og gerne 300 centimeter i dybden.

Reduktion af emissioner er også vigtig, så hyppig gylleudslusning skal være mulig.

I pattegrisehulen er der god plads til grisene.

Faresti med løsgående diegivende so og dens grise.

Da stiarealet samtidig er 'stort', og der skal anvendes redegynningsmaterialer, kan det være fordelagtigt med gylletragte eller opdelt gyllekummer, hvor linespil sikrer, at både gylle og redegynningsmateriale kommer ud.

Brug boksen i de første fire dage af diegivningen

Pattegrisedødeligheden ved løse farende søer antages at være fem procentpoint højere end hos søer opstaldet i kassestier. Ved løse søer er pattegrise i større risiko for at blive klemmt, når søerne lægger sig eller ruller. For at begrænse antallet af klemninger anbefales det at opstalde soen i boks i de første fire dage efter faring, hvilket redder, hvad der svarer til 0,5 gris per kuld.

Plads til flere grise i stien

I farestier til løsgående søer er der plads til flere pattegrise end i en traditionel kassestie, og da søer anno 2024 føder mange grise, er det attraktivt at få søerne til at give die til så mange grise som muligt, uden det går ud over pattegrisedø-

Faktaboks

- Hør mere om farestier til løse søer ved indlæg #4 ved Kongressen i Herning i oktober 2024. Her får du indsigt i erfaringerne fra en besætning på 2.800 søer og om tilvalg og fravalg for at få stalden til at fungere. Du får også den nyeste viden og forventninger til ny lovgivning om løsgående diegivende søer. Indlægget gentages som #28.

Eksperten

Blå bog

Vivi Aarestrup Moustsen og Dorthe Poulsgård Frandsen arbejder i Seges Innovation med udvikling af stier til løsgående diegivende søer og pattegriseoverlevelse. Fokus i arbejdet er at få søerne til at passe så mange af deres egne grise som muligt, uden at pattegrisedødeligheden stiger. Lykkes det, betyder det, at der i praksis skal bruges færre ammesøer end i dag.

deligheden. Når søernes pasningskapacitet øges, reduceres behovet for ammesøer. For at sikre høj overlevelse er det nødvendigt med tiltag, så pattegrise tidligt lærer at supplere soens mælk med mælkekeerstætning. Samtidig stilles krav til kvaliteten af den supplerende ernæring for at sikre kurante og trivelige grise ved fravæning.

Seges Innovation og andre arbejder i øjeblikket på at få nyfødte grise til på skift at drikke mælk hos soen henholdsvis mælkekeerstætning fra mælkesutter. I forsøgene er det lykkedes at få grisene til at overleve og vokse tilfredsstillende i de første tre-fire dage efter fødsel. Setuppet er, at søerne ligger med 18-20 grise, hvor nogle grise i de første døgn på skift dier ved soen henholdsvis mælkesutterne. Der arbejdes nu på at reducere arbejdsforbruget ved anvendelse af mælkesutter, så det kan komme på niveau med eller lavere, end arbejdsforbruget er ved brug af ammesøer.

Vand kan bruges til at se, om soen er fit

Skal den løsgående diegivende so passe flere grise, gælder det om tidligt at kunne identificere de søer, som er på vej til at blive syge. Det giver staldpersonalet mulighed for hurtigt at sætte en virksom behandling i gang, inden soen går ned i mælkeydelse. Seges Innovation undersøger i 2024 i samarbejde med Aarhus Universitet, om det er muligt via vandovervågning at spotte syge søer. De første resultater forventes klar i efteråret 2024.